

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ
СУДОВОЇ ПАЛАТИ ДЛЯ
РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО
БАНКРУТСТВО КГС ВС
ЗА 2023 РІК

Перелік судових рішень, ухвалених судовою палатою для розгляду справ про банкрутство КГС ВС за 2023 рік

1. Постанова Верховного Суду від 01 березня 2023 року у справі № 902/221/22 <https://reestr.court.gov.ua/Review/109897991>
2. Постанова Верховного Суду від 15 березня 2023 у справі № 904/10560/17 <https://reestr.court.gov.ua/Review/110997948>
3. Постанова Верховного Суду від 13 квітня 2023 року у справі № 910/21981/16 <https://reestr.court.gov.ua/Review/111035928>
4. Постанова Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 904/2154/22 <https://reestr.court.gov.ua/Review/111121955>
5. Постанова Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 924/1277/20 <https://reestr.court.gov.ua/Review/111675739>
6. Ухвала Верховного Суду від 24 травня 2023 року у справі №910/18250/16 <https://reestr.court.gov.ua/Review/111121922>
7. Постанова Верховного Суду від 14 червня 2023 року у справі № 904/5743/20 <https://reestr.court.gov.ua/Review/112895443>
8. Постанова Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 911/4706/15 (911/1626/21) <https://reestr.court.gov.ua/Review/111888150>
9. Постанова Верховного Суду від 12 липня 2023 року у справі № 915/1097/20 <https://reestr.court.gov.ua/Review/113738386>
10. Постанова Верховного Суду від 16 серпня 2023 року у справі № 910/23952/15 <https://reestr.court.gov.ua/Review/114389778>
11. Постанова Верховного Суду від 16 серпня 2023 року у справі № 920/162/23 <https://reestr.court.gov.ua/Review/113738385>
12. Постанова Верховного Суду від 04 жовтня 2023 року у справі № 910/20057/16 <https://reestr.court.gov.ua/Review/114020700>
13. Постанова Верховного Суду від 04 жовтня 2023 року у справі № 910/8316/20 <https://reestr.court.gov.ua/Review/113958171>
14. Ухвала Верховного Суду від 11 жовтня 2023 року у справі № 922/4460/21 <https://reestr.court.gov.ua/Review/114678914>
15. Постанова Верховного Суду від 22 листопада 2023 року у справі № 910/4685/20 <https://reestr.court.gov.ua/Review/115858928>

1.1. Застосування статті 204 ЦК України в поєднанні з положеннями КУзПБ при розгляді заяви з кредиторськими вимогами за борговою розпискою та визнання кредиторських вимог

Не досліджуючи дійсність відповідного правочину, що виходить за межі предмета розгляду заяви кредитора з грошовими вимогами до боржника, господарський суд у справі про неплатоспроможність фізичної особи, вирішуючи питання про належне документальне підтвердження кредиторських вимог за борговою розпискою, може надати правову оцінку реальності (дійсності) таких зобов'язань на підставі інших доказів, що підтверджують / спростовують фінансову спроможність цього кредитора щодо надання відповідної позики.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 01.03.2023 у справі № 902/221/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109897991>

1.2. Особливості перегляду за нововиявленими обставинами ухвал господарського суду, постановлених за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів за наявності такого, що набрало законної сили, судового рішення, яким було підтверджено грошове зобов'язання боржника

У разі коли під час розгляду заяви про перегляд за нововиявленими обставинами ухвал(и) за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів господарським судом встановлені нововиявлені обставини, які істотно впливають на оцінку обґрунтованості вимог іншого кредитора до боржника, зокрема спростовують існування грошового зобов'язання боржника перед іншим кредитором, наявність такого, що набрало законної сили, судового рішення, яким було підтверджено грошове зобов'язання боржника перед таким кредитором, оцінюється судом в сукупності з іншими доказами з урахуванням нововиявлених обставин і само по собі не може бути підставою для відмови у задоволенні заяви про перегляд за нововиявленими обставинами ухвал(и) за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 15.03.2023 у справі № 904/10560/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110997948>

1.3. Розгляд скарг на дії ДВС у межах провадження у справі про банкрутство

Системне тлумачення пункту 8 частини першої статті 20 ГПК України, статті 7 КУзПБ свідчить, що в межах справи про банкрутство підлягають вирішенню питання судового контролю у виконавчих провадженнях за рішеннями стосовно боржника.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 13.04.2023 у справі № 910/21981/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111035928>

1.4. Наслідки звернення ініціюючих кредиторів до різних господарських судів із заявами про відкриття провадження у справі про банкрутство до одного і того самого боржника

Територіальна юрисдикція справи про банкрутство юридичних осіб за критерієм місцезнаходження боржника у випадку звернення із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство юридичних осіб має визначатись на дату подання кредитором заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство за місцезнаходженням боржника відповідно до відомостей у ЄДР.

У випадку звернення ініціюючих кредиторів до різних господарських судів із заявами про відкриття провадження у справі про банкрутство, має розглядатись заява, яка була календарно першою подана до суду (безпосередньо або через пошту чи інші засоби зв'язку), господарським судом за місцезнаходженням боржника, визначеним на підставі відомостей ЄДР на день подання першої заяви.

Зміна боржником зареєстрованого місцезнаходження після подання кредитором заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) не впливає на зміну територіальної підсудності господарського суду.

У випадку підтвердження правомірності відкриття однієї справи про банкрутство боржника інша справа про банкрутство того ж самого боржника закривається на підставі пункту 3 частини 1 статті 90 КУзПБ (в редакції чинній на момент виникнення спірних правовідносин), про що суд постановляє відповідну ухвалу.

КУзПБ не містить спеціальної норми щодо передачі за підсудністю справи про банкрутство, тому передача справи про банкрутство за підсудністю здійснюється на підставі та в порядку, встановленому статтею 31 ГПК України.

Поряд із цим, якщо провадження у першій справі відкрито, то друга справа про банкрутство одного і того ж боржника підлягає закриттю, а не передачі за підсудністю.

Справа передається за підсудністю, якщо вона не належить до юрисдикції даного суду, за умови, що немає іншої відкритої справи про банкрутство цього ж боржника. В іншому випадку ця справа підлягає закриттю, оскільки у випадку передачі такої справи в одному суді будуть існувати дві справи про банкрутство одного боржника, що неприпустимо з точки зору принципу концентрації, та з огляду на те, що не існує процесуального механізму об'єднання двох справ про банкрутство одного й того ж боржника.

У випадку прийняття заяви про визнання боржника банкрутом господарським судом за місцезнаходження, визначеним у відповідності до відомостей у ЄДР на дату подання заяви першою, та при зміні боржником свого місцезнаходження і надходження заяви про визнання боржника банкрутом до господарського суду за новим місцезнаходженням, цей суд має повернути заяву без розгляду.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 26.04.2023 у справі № 904/2154/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111121955>

1.5. Закриття справи про банкрутство з підстав закінчення строків процедури розпорядження майном боржника (170 днів)

За приписами КУзПБ судові процедури банкрутства мають строковий характер. Недотримання встановлених Кодексом строків тягне наслідки, які встановлені КУзПБ, виходячи з мети провадження та/або стадії, на якій відбулось таке порушення.

За результатами підсумкового засідання господарський суд повинен прийняти одне із рішень щодо подальшої судової процедури банкрутства, передбачених частиною 2 статті 49 КУзПБ.

Закриття провадження у справі про банкрутство на підставі абзацу четвертого частини третьої статті 49 КУзПБ є однією із форм правомірної процесуальної поведінки.

Надання судом переваги саме такій процесуальній формі закінчення процедури розпорядження майном боржника, як закриття провадження у справі про банкрутство (порівняно з переходом до процедур санації чи ліквідації), допускається в разі неможливості введення процедури санації чи відкриття ліквідаційної процедури (крім наявності підстав, передбачених КУзПБ або іншим законом, норми якого впливають на подальший перебіг у процедурі банкрутства або встановлюють мораторій на провадження у справі про банкрутство) і не

може бути обґрунтоване виключно впливом встановленого 170-денного строку процедури розпорядження майном боржника.

Детальніше з текстом постанови СП КГС від 26.04.2023 у справі № 924/1277/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111675739>

1.6. Особливості касаційного оскарження судових рішень про розподіл витрат у справах про банкрутство

Можливість касаційного оскарження додаткової постанови про розподіл витрат на професійну правничу допомогу, ухваленої внаслідок прийняття постанови за результатом апеляційного перегляду ухвали суду першої інстанції, якою розглянуто скаргу на дії арбітражного керуючого, постановленої у межах справи про банкрутство, не передбачена частиною третьою статті 9 КУзПБ.

Детальніше з текстом ухвали ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 24.05.2023 у справі № 910/18250/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111121922>

1.7. Розгляд у межах справи про банкрутство вимог щодо грошових зобов'язань боржника зі сплати податкових платежів за неузгодженими податковими повідомленнями-рішеннями та застосування положень статей 45–47 і 59 КУзПБ

З огляду на положення статей 45–47 КУзПБ податковий орган, як і інші конкурсні кредитори, повинен подати до господарського суду вимоги до боржника щодо його грошових зобов'язань зі сплати податків і зборів, що виникли до дня відкриття провадження (проваджень) у справі про банкрутство, разом з документами, що ці зобов'язання підтверджують, а господарський суд зобов'язаний розглянути всі вимоги та заперечення проти них на підставі поданих кредитором і боржником документів, оцінити правомірність цих вимог незалежно від наявності в адміністративному суді спору щодо неузгодженого податкового зобов'язання, з якого сформована кредиторська вимога податкового органу.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 14.06.2023 у справі № 904/5743/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112895443>

1.8. Визначення підсудності спору щодо нерухомого майна боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, у разі, якщо відповідачем у цьому спорі є центральний орган виконавчої влади

Поданий ліквідатором позов безпосередньо пов'язаний із захистом майна боржника, і боржник, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, є стороною в такому спорі. Тому для визначення виключної підсудності цього спору пріоритет у застосуванні має не стаття 30 ГПК України як загальна процесуальна норма, а саме стаття 7 КУзПБ, яка в цьому випадку є спеціальною. Отже, позов ліквідатора підлягає розгляду господарським судом, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство боржника.

Детальніше з текстом постанови СП КГС від 27.06.2023 у справі № 911/4706/15 (911/1626/21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111888150>

1.9. Про ретроспективне оскарження ухвали про відкриття провадження у справі про банкрутство конкурсним кредитором, який на момент її постановлення не був учасником справи про банкрутство, проте набув такого статусу після визнання судом його грошових вимог до боржника

З огляду на системний аналіз приписів статей 42, 254, 255 ГПК України та статей 1, 9, 45 КУзПБ конкурсні кредитори, після набуття ними процесуального статусу учасника справи про банкрутство, не позбавлені права на оскарження ухвали про відкриття провадження у цій справі протягом розумного строку з дня визнання їх грошових вимог до боржника за умови поновлення господарським судом строку на апеляційне оскарження. Учасники справи про банкрутство наділені правом оскаржувати судові рішення у такій справі в силу закону, згідно з пунктом 5 частини першої статті 42 ГПК України (за винятком встановлених законом обмежень), а тому при поданні апеляційної

скарги, на відміну від осіб, які не брали участі у справі, не мають доводити, що оскаржуване судове рішення стосується їх прав, інтересів та (або) обов'язків, оскільки зазначене з огляду на статус учасника справи у суб'єкта оскарження презюмується процесуальним законом.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 12.07.2023 у справі № 915/1097/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113738386>

1.10. Визначення переліку ухвал місцевого господарського суду, постановлених в основному провадженні у справі про банкрутство (неплатоспроможність), які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку

Системний аналіз співвідношення пункту 8 частини другої статті 129 Конституції України, частини шостої статті 12, статей 254, 255 ГПК України, частини першої статті 2, частин першої, другої статті 9 КУзПБ засвідчує, що в основному провадженні у справі про банкрутство (неплатоспроможність) в апеляційному порядку можуть бути оскаржені: а) усі спеціальні ухвали місцевого господарського суду за правилом частини другої статті 9 КУзПБ, щодо яких цим Кодексом не встановлено виключення (зокрема частина шоста статті 5 КУзПБ, абзац другий частини другої статті 47 КУзПБ); б) ухвали, включені до переліку в частині першій статті 255 ГПК України, які суд постановляє, здійснюючи процесуальні дії та вирішуючи інші процесуальні питання, за правилами та на підставі норм ГПК України.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 16.08.2023 у справі № 920/162/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113738385>

1.11. Про розмір грошових вимог кредитора до майнового поручителя ВС, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство, та про врахування курсової різниці під час розгляду таких кредиторських вимог

Розмір грошових вимог кредитора до майнового поручителя (щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство) не може бути більшим за розмір грошових вимог (визнаних судом) кредитора до основного боржника (щодо якого порушено провадження у справі про банкрутство). Коливання курсу

валют, яке призвело до курсової різниці у розмірі сум кредиторських вимог до основного боржника та кредитора, незалежно від валюти, якою сторони договору погодили здійснювати погашення заборгованості за зобов'язанням, не можна розцінювати як підставу для визначення за акцесорним зобов'язанням іншого розміру кредиторських вимог, ніж були визнані господарським судом з подальшим зазначенням у судовому рішенні розміру зобов'язання у гривні під час розгляду кредиторських вимог в процедурах банкрутства основного боржника.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 16.08.2023 у справі № 910/23952/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114389778>

1.12. Про обов'язок податкового органу в разі звернення із заявою з грошовими вимогами до боржника у справі про банкрутство або неплатоспроможність сплатити судовий збір на підставі підпункту 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону України «Про судовий збір»

Подання позову про стягнення податкового боргу та подання податковим органом заяви з кредиторськими вимогами є різними способами захисту. Положення статті 4 Закону України «Про судовий збір» розділяють ставки судового збору за подання позовної заяви та заяви кредитора з грошовими вимогами до боржника, тому такі заяви не можуть вважатися тотожними і, відповідно, пільга, передбачена пунктом 27 частини першої статті 5 Закону України «Про судовий збір», не застосовується до заяви податкового органу з грошовими вимогами до боржника у справі про банкрутство або неплатоспроможність.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 04.10.2023 у справі № 910/8316/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113958171>

1.13. Про наслідки розгляду позовної заяви про звернення стягнення на предмет іпотеки боржника, який перебуває у процедурі банкрутства

Позов щодо звернення стягнення на предмет іпотеки не є за своєю суттю зверненням до господарського суду, в провадженні якого перебуває справа про банкрутство, щодо отримання згоди на реалізацію майна боржника в порядку положень частини п'ятої статті 41 КУзПБ, а тому задоволення такого позову матиме наслідком недотримання положень частини шостої статті 41 КУзПБ, згідно з якими задоволення забезпечених вимог кредиторів за рахунок майна боржника, яке є предметом забезпечення, здійснюється лише в межах провадження у справі про банкрутство.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 04.10.2023 у справі № 910/20057/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114020700>

1.14. Про можливість касаційного оскарження судового рішення про затвердження плану реструктуризації боргів фізичної особи у справі про її неплатоспроможність

Не підлягають касаційному оскарженню постанови суду апеляційної інстанції, прийняті за результатом перегляду ухвал суду першої інстанції щодо затвердження плану реструктуризації боргів фізичної особи, постановлених в загальному порядку, визначеному Книгою IV КУзПБ.

Водночас апеляційний та касаційний перегляд постанов апеляційного господарського суду, прийнятих за результатами перегляду ухвал суду першої інстанції про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність з одночасним затвердженням плану реструктуризації, або про відмову у відкритті провадження у справі про неплатоспроможність, постановлених у підготовчому засіданні в порядку абзацу четвертого пункту 5 Розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ (за спрощеною процедурою) прямо передбачений положенням абзацу 5 зазначеного пункту.

Детальніше з текстом ухвали СП КГС ВС від 11.10.2023 у справі № 922/4460/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114678914>

1.15. Про неможливість оскарження суб'єктом субсидіарної відповідальності судових рішень, якими визнано грошові вимоги кредиторів до боржника з огляду на абзац першої частини другої статті 61 КУзПБ

Суб'єкти субсидіарної відповідальності належать до учасників відокремленого позовного провадження у справі про банкрутство та не наділені повним обсягом процесуальних прав учасників справи про банкрутство, зокрема права на оскарження судових рішень у такій справі (у т.ч. ухвали про визнання грошових вимог кредиторів до боржника).

Крім того, на момент розгляду та визнання господарським судом грошових вимог кредитора до боржника майнового інтересу суб'єктів субсидіарної відповідальності не може існувати, оскільки в темпоральному аспекті не існує ще самих суб'єктів відповідальності. А тому, відсутні підстави для віднесення суб'єктів субсидіарної відповідальності у справі про банкрутство до тих осіб, про права, інтереси та (або) обов'язки яких суд вирішив ухвалою про визнання кредиторських вимог (за винятком, якщо в мотивувальній чи резолютивній частині такої ухвали містяться висновки суду про права та обов'язки названих суб'єктів), що у свою чергу не наділяє їх правом на апеляційне оскарження таких ухвал.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 22.11.2023 у справі № 910/4685/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115858928>

Огляд правових позицій судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС за 2023 рік / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду. Київ, 2024. – 12 с.

¹**Застереження**: видання містить короткий огляд судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua